

Diaconaal assistenten:

onmisbaar in de parochie van de toekomst

In de Naamlijst van het Aartsbisdom Utrecht staan priesters en diakens. En pastoraal werkers maar dat zijn er steeds minder, omdat velen met pensioen gaan. In 2019 doken twee nieuwe categorieën op in de Naamlijst: de diaconaal assistenten en de catechetisch assistenten. Ook zij krijgen een zending van de bisschop voor een bepaalde parochie, maar ze ontvangen geen salaris. Daarin lijken ze op de meeste permanente diakens, die ook buiten de Kerk hun brood verdienen. In het najaar begint alweer de vierde lesgroep op het Ariënsinstituut aan de Keistraat in Utrecht. Voor 'Op Tocht' interviewde ik Annette ter Ellen en André Rupert. Beiden wonen en werken in Almelo. Annette studeerde in 2018 af als diaconaal assistent. André hoopt dat in 2020 te doen.

Annette werkt als verzorgende in een verpleegtehuis en organiseert onder het motto 'waarddevol en trots' activiteiten, gericht op het welzijn van ouderen. In de St. Jorisparochie is ze al jaren lid van het (samen ouder geworden) jongerenkoor. André is stafmedewerker in een ziekenhuisapotheek. Hij is al jaren actief in de Elisaparochie in een bezoekgroep die ouderen vanaf 75 jaar feliciteert met hun verjaardag (per maand ongeveer vijftig parochianen). Hoe raakten zij betrokken bij diaconale activiteiten en wat heeft de opleiding hen gebracht? Pastoor Woolderink van de parochie St. Joris is ambassadeur van de stichting Present. Deze stichting zorgt ervoor dat vrijwilligers allerlei eenmalige praktische klussen doen voor mensen met weinig geld. Zo ging ook voor Annette een nieuwe wereld open. Ze leidt een jongerengroep en kreeg er plezier in om hen in contact te brengen met vluchtelingen in het AZC en met het leven van gedetineerden. Pastoraal werkster Ria Doornbusch is haar grote voorbeeld bij het opzetten van M25-activiteiten. Ze wilde graag meer toegerust worden. Door de opleiding is Annette veel zelfverzekerder geworden. Zij durft meer vragen te stellen en samen met de medewerkster voor parochiecatechese heeft zij veel overgenomen van de vertrokken pastoraal

Annette ter Ellen (links) met M25 jongerengroep

werkster. Zij voelen zich ook serieus genomen door de pastoor en het bestuur. Ze loopt niet meer zoals vroeger om daklozen heen en is zelf ook vrijwilliger in de gevangenis geworden. Haar kracht ligt in het begeleiden van jongeren en in het omgaan met individuele hulpvragen. Op dat laatste gebied is ze nu minder naïef. Ze heeft geleerd om door te vragen om een beter beeld te krijgen. Het is niet altijd goed om geld te geven; doorverwijzen naar de juiste instantie kan veel beter zijn.

In de Elisaparochie zat pastoor Van Vilsteren, karmeliet, in het diaconale netwerk. Omdat hij dit jaar 75 jaar wordt en stopt als pastoor heeft André zijn plek in het Almelo'se Armoedepact overgenomen. Dit is een netwerk van 55 (!) organisaties, gericht op het tegengaan van financiële en sociale armoede. Ook hij had behoefte aan toerusting. Vandaar dat hij zich aanmeldde bij de opleiding. Hij heeft zelf geen ervaring met

André Rupert

armoede en is daarom vrijwilliger geworden bij woon- en leefgemeenschap De Wonne. Daar kookt hij eenmaal per veertien dagen een maaltijd voor de bewoners en mensen van buiten die hier gratis komen eten. Hij neemt ook deel aan de maaltijd. In de loop van dit jaar komt de theaterproductie 'Zie de mens' van de Joseph Wresinski Cultuur Stichting naar de Elisakerk en André is één van de vrijwilligers die hierbij helpen. Acteurs met ervaring met armoede spelen dan voor armen en voor anderen die in hun lot en in hun toekomst geïnteresseerd zijn. Door de opleiding tot nu toe is hij zich veel meer bewust geworden van de kracht van de katholieke traditie. Hij weet nu meer over de betekenis van de Bijbel, over liturgie en over het katholiek sociaal denken. Hij geniet van de kwaliteit en de betrokkenheid op elkaar van de lesgroep en is positief over de deskundige leiding vanuit het bisdom. Er wordt veel uitgewisseld, praktisch en persoonlijk. André vindt het heel belangrijk om niet alleen in de parochie en de stad maar ook in het bisdom een netwerk op te bouwen.

Hoe zien zij de toekomst van de kerk in hun stad? De cultuur in hun parochies is erg verschillend. Maar in Noord én in Zuid Almelo is sprake van vergrijzing in de kerk. De stad biedt veel meer afleiding dan een dorp en er is een andere sociale samenhang. Wil de kerk jonge mensen binden, dan is het nodig te investeren in verzorgde liturgie en catechese enerzijds en gemeenschapsopbouw en diaconie anderzijds. De weinige overgebleven priesters hebben (meerdere) assistenten en andere vrijwilligers broodnodig om voeling te houden met de realiteit. Hoe is de geloofsbeleving van mensen en hoe zoeken zij naar God? En hoe ervaren zij hun eigen positie en de ontwikkelingen in de maatschappij in het algemeen? De Heilige Geest is werkzaam in de liturgie maar ook in het dagelijks leven van mensen. Als de kerk teveel naar binnen gericht blijft, wordt ze wereldvreemd en zal ze de harten van mensen niet raken. Zo denk ik er ook over.

Of een liturgie nu meer modern of meer traditioneel is: voeling met hoe Gods Geest in het dagelijks leven van mensen werkzaam is, voorkomt dat voorgangers cultuurpessimisten worden en vooral

moraliseren. Wie Gods verborgen aanwezigheid in de liturgie én in het alledaagse leven van mensen ervaart, zal eerder in zijn hart de vreugde van het geloof kennen en die ook uitstralen. André vindt dat de diaconale ervaringen nog te weinig doorklinken in de liturgie. Hij

heeft zelf grote behoefte aan inspiratie. Hij ontleent zijn inspiratie onder andere aan een goed verzorgde liturgie (dat kan voor hem ook een woorddienst zijn) en aan de grote bewogenheid en verbondenheid die hij ervaart onder mensen die iets aan de armoede en de eenzaamheid willen doen. Annette gaat zeer regelmatig naar de H. Mis en vindt dat de diaconie juist wel doorklinkt in de Eucharistie, onder andere in de voorbeden waar men bidt voor onze medemens. Zij kan ook erg genieten van kleine dingen die ze voor mensen in nood heeft kunnen doen; dingen die voor hen heel belangrijk kunnen zijn.

Beiden verwelkomen ze graag collega's. De opgave voor de opleiding tot diaconaal assistent sluit op 1 juni dit jaar. Annette begon met een lesgroep

van acht personen, waarvan er zeven als diaconaal assistent afstudeerden. De lesgroep van André bestond in het begin uit twee personen, maar er viel er helaas één af. In zijn huidige tweede leerjaar zitten in het morgengedeelte gelukkig naast een aantal catechetisch assistenten in opleiding ook vier mannen, die toegelaten zijn tot de diakenopleiding. 's Middags heeft hij nu supervisie van Ellen Hogema voor zijn stageproject. In 2019 startte een groep van vier cursisten en de lesgroep bestaat uit tien personen.

Meer informatie op:
www.ariensinstituut.nl

door Hans Oldenhof, diocesaan
diaconaal werker

Annette ter Ellen met op de achtergrond mgr. Woolderink

André Rupert aan het werk bij De Wonne